

Verslag en actielijst Omgevingsadviesgroep (OAG)

Datum: Donderdag 23 januari 2020

Locatie: Dorpshuis 't Haarschut Kloosterhaar

Aanwezigen:

1. **Hans Olthof** – Plaatselijk Belang
Bergentheim
2. **Gerrit Slot** – BP Bergentheim
3. **Roy de Jager** – PB Sibculo
4. **Ingrid van de Zon** - VVE park Moscou
5. **Tony Jager** - VVE park Moscou
6. **Eric van Aartrijk** - Plaatselijk Belang
Gouden Ploeg
7. **Matthy van Aartrijk** - Plaatselijk Belang
Gouden Ploeg
8. **Richard Hugen** – Plaatselijk Belang
Bruchterveld
9. **Christiaan Kuiper** – Plaatselijk Belang
Bruchterveld
10. **Jos Steggink** – grondeigenaar
11. **Manon Vennegoor** - grondeigenaar
12. **Martin Lamberink** – grondeigenaar
13. **Frank Weersink** – grondeigenaar
14. **Helmut Kuipers** - grondeigenaar
15. **Rudi Kok** - omwonende
16. **Edwin Welink** – omwonende
17. **Arjan Moltman** – omwonende
18. **Anne Marie Ardesch** - omwonende
19. **Herbert Ardesch** - omwonende
20. **Henk Bunskoeken** - Realistisch Duurzaam
Bergentheim
21. **Jan Kremer** - Realistisch Duurzaam
Bergentheim
22. **Rob Rietveld** – Nederlandse Vereniging Omwonenden
Windmolens (NLVOW)
23. **Tedde Langhout** - Windplanner
24. **Robert Ekkelenkamp** - gemeente Hardenberg
25. **Stephan Reusken** - stichting Engbertsdijkvenen
26. **Jaap Jepma** - voorzitter
27. **Inge Hakkers** – secretaris

Afwezig:

Thea Beuving – PB Sibculo

HenkJan de Keizer – PB Gouden Ploeg

Rick Hofsink - Realistisch Duurzaam Bergentheim

Jan Bakker – omwonende

Arnold Dommerholt – omwonende

Ria van Middelkoop – omwonende

Jan Wibbelink - Natuur & milieu

VERSLAG

#	AGENDAPUNT	BESPROKEN	ACTIE
1.	Opening	Voorzitter Jaap Jepma opent de vergadering. Stephan Reusken van stichting Engbertsdijkvenen stelt zich voor.	
2.	Mededelingen	<p>Plaatselijk Belang De Gouden Ploeg heeft aan de voorzitter gevraagd waarom destijds door de gemeenteraad nadrukkelijk voor wind is gekozen?</p> <p>Gemeente Hardenberg reageert hierop: De doelstelling van de gemeente Hardenberg op het gebied van duurzame energieopwekking is dat minimaal 30% van het energieverbruik in 2030 duurzaam wordt opgewekt. Bij besluitvorming van de gemeenteraad in 2017 zijn vijf pilot projecten aangewezen waaronder twee zoeklocaties met potentieel voor windenergie. De eerste zoeklocatie is Duffelerveld en de tweede zoeklocatie is Kloosterhaar, Bergentheim, Sibculo. De focus ligt in dit laatstgenoemde gebied op wind omdat het potentieel er ligt.</p> <p>Realistisch Duurzaam Bergentheim geeft aan dat wethouder Ten Kate tijdens de startbijeenkomst heeft aangegeven dat er wel draagvlak moet zijn om de duurzame energieopgave in te vullen met wind.</p> <p>Gemeente Hardenberg geeft aan dat Jan ten Kate de opdracht heeft gekregen van de gemeenteraad om met de omgeving in gesprek te gaan om invulling te geven aan de doelstelling voor duurzame energieopwekking met de nadruk op wind. Hij heeft tijdens de startbijeenkomst aangegeven dat hij open staat voor een mix van energieopwekkers.</p> <p>Op het moment dat er geen invulling wordt gegeven aan wind maar dat wordt gekozen voor een alternatieve manier van energieopwekking dan ontstaat en blijft de ruimte en potentie voor wind er na 2030 nog liggen. Het zoekgebied blijft daardoor interessant voor windenergie voor gemeente, provincie of rijk om invulling aan te geven.</p> <p>Diverse partijen zijn van mening dat dit bij de startbijeenkomst niet duidelijk genoeg naar voren is gekomen. Ook wethouder Ten Kate heeft niet duidelijk genoeg aangegeven dat de nadruk op wind ligt.</p> <p>Realistisch Duurzaam Bergentheim geeft aan dat door nieuwe ontwikkelingen de kans ook zeker aanwezig is dat het windpotentieel in het zoekgebied verdwenen is in 2030.</p> <p>De voorzitter merkt op dat als uit de Omgevingsadviesgroep voorstellen of scenario's komen waarvoor veel enthousiasme of draagvlak is, de gemeenteraad dit niet eenvoudig kan negeren.</p> <p>Omdat duurzame energie volop in ontwikkeling is, is het raadzaam om in de onderbouwing van de scenario's iets op te nemen over voortschrijdend inzicht.</p>	
3.	Voorstel werken aan scenario's	Omdat de Omgevingsadviesgroep een gevarieerde samenstelling heeft en er diverse uiteenlopende opvattingen zijn stelt voorzitter Jaap Jepma voor om in werkgroepen diverse scenario's uit te werken. Deze scenario's worden voor elke vergadering	

geagendeerd waarmee elke deelnemer vanuit zijn/haar belang of achtergrond positieve of negatieve afwegingen kenbaar kan maken.

Het nulscenario is wat de gemeente de Omgevingsadviesgroep heeft meegegeven als uitgangspunt (het Pondera-rapport).

De Omgevingsadviesgroep vindt dit nul scenario niet realistisch en heeft een nul-plus-scenario opgesteld.

Het nul-plus-scenario zou EEN scenario worden maar wordt niet gebruikt als uitgangspunt waar de overige scenario's aan getoetst worden. Hierin zijn een aantal aspecten meegegeven als: afstand tot de woningen. Dit wordt wel gebruikt als referentie waarbij de OAG zichzelf de vraag stelt: hoe scoort dit scenario ten opzichte van het nul-plus-scenario.

De grondeigenaren willen graag de harde eisen die de OAG heeft vastgesteld (als de afstand tot de woningen) ter discussie stellen omdat deze beperken in de bewegingsvrijheid en creativiteit voor nieuwe scenario's.

Het bewonersplatform wil zich houden aan de harde eis van 600 meter afstand tot de woningen.

Er wordt gestart met het opstellen van een realistisch basisscenario 'vol wind', ofwel **referentiescenario** (afgesproken is om het voortaan zo te noemen). Dit scenario is het referentiescenario voor alle scenario's.

Deze is nodig omdat er (ook) scenario's worden opgesteld die niet (volledig) op wind gebaseerd zijn.

De Omgevingsadviesgroep vindt het vertrekpunt van de gemeente niet realistisch. Er zijn een aantal aspecten vergeten in het volwindscenario. Het referentiescenario moet nog worden doorgerekend, daar komt een getal TJ uit en dat hoort dan bij het referentiescenario. Het nieuwe getal TJ is dan de eenheid om mee te vergelijken en om te beoordelen of het ene scenario beter scoort dan het andere.

Het referentiekader gaat over de hoeveelheid TJ maar ook over de beoordelingskaders. Er zijn een aantal aspecten die hebben geleid tot het referentiescenario en dat zijn de spelregels vooraf. In afwijkende scenario's moet goed worden uitgelegd/onderbouwd waarom een andere keuze is gemaakt.

Momenteel ontbreekt nog kennis bij leden van de OAG om de argumenten goed te kunnen wegen. Met het ontwikkelen van scenario's is het belangrijk dat alle leden kennis krijgen van wat (on)mogelijk is. Ook bijvoorbeeld het plaatsen van 3 MW-molens is niet realistisch vinden sommigen.

Diverse partijen geven aan dat zij in een kleine werkgroep aan de slag gaan met het uitwerken van een scenario.

Een scenario moet binnen het vertrekpunt van het referentiescenario passen. Wanneer een scenario wordt opgesteld dat afwijkt van het referentiescenario dan moet dit goed beargumenteerd worden.

Er wordt niet verwacht dat het eenvoudig is om tot scenario's te komen waarvoor iedereen enthousiast is. Vaak is het wel zo dat wanneer op een punt concessies worden gedaan, er op een ander punt winst kan worden behaald. Ook in de uitwerking van scenario's moet goed beargumenteerd worden wanneer er door partijen concessies zijn gedaan en waar deze partijen de winst behalen.

Het is mogelijk om af te wijken van harde eisen of wensen, dan mag het ter discussie worden gesteld maar dan het moet wel heel zorgvuldig worden beargumenteerd.

- Grondeigenaren gaan aan de slag met het opstellen van een scenario. Zorgvuldig beschrijven met voor- en nadelen
- Het Bewonersplatform gaat in een kleine werkgroep ook hiermee aan de slag en legt deze eerst voor aan het volledige platform. Het is dan afwachten hoe dit ontvangen wordt.
- Realistisch Duurzaam Bergentheim is ook aan de slag met een scenario. Ook geothermie is een onderdeel hiervan.
- Plaatselijk Belang Sibculo wil ook wel graag (meehelpen met) een scenario uitwerken.

De voorzitter verzoekt om te laten weten wanneer een groep een scenario gaat uitwerken en/of heeft uitgewerkt, zodat kan worden ingepland wanneer deze in de Omgevingsadviesgroep wordt gepresenteerd.

Belemmeringen

De laagvliegroute op de belemmeringskaart geldt voor jachtvliegtuigen (mogen niet lager dan 75 meter vliegen) en helikopters (mogen niet lager dan 45 meter vliegen). Er zijn gebieden waar nog lager gevlogen mag worden bij werkzaamheden aan hoogspanningsleidingen. Gemeente Hardenberg geeft aan dat er geen belemmeringen op zitten als het gaat om bouwen van windmolens. Meer informatie over de laagvliegroutes en -gebieden is vinden op:

<https://www.defensie.nl/onderwerpen/vliegbewegingen/geluidhoeveelheid-en-vlieghoogten>

Niet alle buisleidingen hebben een veiligheidscontour. Gasbuizencontour in het handboek veiligheid zit in de belemmeringscontour van de ruimtelijke overweging.

Gemeente Hardenberg is in gesprek geweest met defensie met betrekking tot eventuele belemmeringen voor militaire luchtvaart, burgerluchtvaart en radarsystemen. Op dit moment zijn er geen belemmeringen. Op het moment dat besluitvorming heeft plaatsgevonden gaat defensie toetsten wat de consequenties zijn voor de radarsystemen. De uitgewerkte scenario's worden t.z.t. met het ministerie besproken als het gaat om de consequenties voor de militaire luchtvaart en radarsystemen.

	<p>Realistisch Duurzaam Bergentheim concludeert dat de informatie van de Gemeente Hardenberg met betrekking tot laagvliegroue en buisleidingen niet juist is. Realistisch Duurzaam Bergentheim deelt deze gegevens zodat de gemeente dit kan toetsen. Op 5 februari wordt dit toegestuurd.</p> <p>Natura 2000</p> <p>De afstand tot Natura2000 was twee kilometer maar dit is losgelaten. Stichting Engbertsdijkvenen geeft aan dat er geen afstandsgrens meer is. Voor een windpark in of rond natura2000-gebieden moet altijd worden onderzocht of er een significant effect is op het gebied en wanneer is aangetoond dat windmolens geen significant effect hebben is er een vergunningsplicht en een ADC-toets (Alternatief Dwingende reden Compensatie):</p> <p><i>Is er een Alternatief?</i></p> <p><i>Heeft het een Dwingende reden?</i></p> <p><i>Kan het gecompenseerd worden? -natuurcompensatie-</i></p> <p>De provincie Overijssel geeft de vergunning af.</p> <p>In het Tauw-rapport staat beschreven dat trek- en kraanvogels mogelijk een probleem zijn voor windmolens en dat nader onderzoek nodig is. Gemeente Hardenberg geeft aan dat de natuurtoets (een voortoets) van Tauw is opgesteld om de mogelijke consequenties voor het gebied in beeld te krijgen. Vervolgstep is om met de provincie en Tauw in gesprek te gaan zodat de open einden uit de voortoets van Tauw onderzocht worden. Zodra er scenario's liggen zal Stichting Engbertsdijkvenen zeker willen gaan toetsen aan de hand van de ADC-toets</p>	
<p>4. Inventariseren kennisbehoefte</p>	<p>Deze thema's komen binnenkort aan de orde tijdens kennisbijeenkomsten voor de Omgevingsadviesgroep:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gezondheid/veiligheid 2. Geluid/slagschaduw 3. Ecologie/landschap 4. Alternatieve bronnen <p>Overige thema's: biogas, zon, geothermie, windversnellers.</p> <p>Er is gezamenlijk besloten om de kennis verspreid in de tijd (tijdens twee avonden) op te doen.</p> <p>Indien deskundigheid nodig is voor het opstellen van scenario's en er moet voor betaald worden dan faciliteert de gemeente dit. Dat kan vooraf worden aangevraagd bij Inge Hakkers. Hierbij moet worden opgemerkt dat wanneer in de Omgevingsadviesgroep de discussie over het scenario gaat niet ieder OAG-lid hetzelfde kennisniveau heeft.</p>	

	<p>Suggesties voor deskundigen mogen gemaild worden naar Jaap Jepma. Deze deskundige moet wel door iedereen geschikt bevonden worden, evenals herkenbaar zijn als deskundig want er moet geen discussie ontstaan over betrouwbaarheid, of over de vraag of de persoon wel voldoende deskundig is (zonder commercieel belang).</p>	
5. Balderhaar Moor	<p>Plaatselijk Bergentheim wil met klem aandacht vragen voor dat de inwoners van het gebied Balderhaar op dit moment slecht op de hoogte gehouden worden over de plannen van Duitsland om eventueel een windmolenpark te realiseren aan de grens. Gemeente Hardenberg geeft aan dat dit aan de orde zal komen in de Omgevingsadviesgroep.</p> <p>Momenteel is gemeente Hardenberg aan het verkennen wat (technisch) de mogelijkheden zijn en wat de invloed is op elkaar.</p> <p>Daar komt nog bij dat de gemeente gesprekken voert met Calduran. In februari neemt het CRH-concern, waar Calduran onderdeel van is, een besluit of zij op langere termijn door willen gaan met de zandwinning.</p> <p>Wanneer zij blijven dan zullen ze moeten uitbreiden naar het gebied waar windmolens geplaatst zouden kunnen worden. Deze gronden komen dan wellicht in handen van Calduran. Het gebied telt mee in de opgave. De eventuele verduurzaming van Calduran, dus het eventueel aantal TJ, telt mee in de opgave waar de Omgevingsadviesgroep aan werkt. Hiermee wordt het zoekgebied groter of de opgave wordt kleiner.</p>	
6. Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Het bewonersplatform heeft een opmerking bij deze zin uit de nieuwsbrief: <i>De gemeente heeft daarbij aangegeven dat de hoeveelheid opgewekte duurzame energie gelijk moet zijn aan de opbrengst van 20 windmolens.</i> Dit is het vertrekpunt van de gemeente en er wordt in de nieuwsbrief niets genoemd over wat de Omgevingsadviesgroep aan het doen is. Er wordt ook niets genoemd over het referentiescenario (een aangepaste variant van het vertrekpunt van de gemeente). Het bewonersplatform wil graag dat genoteerd wordt dat het een vertrekpunt is maar dat de Omgevingsadviesgroep hier kritisch naar kijkt en op deze manier aan de slag gaat. • Het bewonersplatform heeft ook een opmerking bij de zin: <i>Het is bedoeling om aan <u>alle inwoners</u> van het gebied te vragen wat zij van de scenario's vinden.</i> Het bewonersplatform ziet graag dat concreet wordt benoemd hoe groot dit gebied is waarin alle bewoners wordt gevraagd wat zij van de scenario's vinden. Gemeente Hardenberg geeft aan dat hier heel bewust voor is gekozen. Dat het nog aan de Omgevingsadviesgroep is om te bepalen hoe groot dit gebied al dan niet moet zijn en dat het nog te vroeg is om dit specifiek te maken. Dit onderwerp moet terugkomen op de agenda. <p>Inge Hakkers geeft de opmerkingen door aan team Communicatie van de gemeente Hardenberg. De nieuwsbrief wordt eerst huis-aan-huis verspreid, 1,5 km rond het plangebied. Ook het gebied Balderhaar wordt meegenomen in de verspreiding. In de nieuwsbrief staat beschreven hoe mensen zich kunnen aanmelden voor de digitale nieuwsbrief.</p>	Inge Hakkers

7. Gemeenteraad	<p>Er is zes wekelijks een portefeuillehoudersoverleg duurzaamheid met de woordvoerders van de raadsfracties. Op 21 januari jl. is er zo'n raadsbijeenkomst geweest en toen is aangegeven dat de Omgevingsadviesgroep deze raadsleden graag uitnodigt. Dit hebben zij positief ontvangen. In maart of april worden deze raadsleden uitgenodigd.</p>	
8. Verslagen	<p>Tekstuele opmerkingen worden aangepast, het definitieve verslag wordt toegestuurd en binnen een week kan hierop worden gereageerd.</p> <p>N.a.v. verslag 21 november 2019</p> <p>Het college heeft aangegeven dat er geen aanwezigheidsvergoeding wordt verstrekt bij participatietrajecten.</p>	
9. Rondvraag	<p>De Omgevingsadviesgroep ontvangt het verslag graag binnen twee weken.</p> <p>De contactgegevens van de heer Wigger wordt rondgestuurd.</p> <p>De nieuwsbrief wordt gedrukt.</p> <p>Afgesproken is om tijdens twee avonden in maart verschillende sprekers uit te nodigen. Er komt een voorstel hiervoor.</p>	
<p>De volgende vergadering is op donderdag 27 februari 2020 bij Veenlust in Bergentheim (inloop vanaf 19:15 uur).</p>		

stappenplan

#	Datum OAG	Onderwerp/actie	Wie
1.		De "alternatieven" bespreken.	Biogasexpert
2.	27 februari	Gezondheidsaspect. Ook bespreken of dit interessant is voor de brede informatieavond.	GGD + huisarts
3.		Marktpartij uitnodigen	Antea
4.		Voorzitters fracties gemeenteraad uitnodigen + wethouder. Dan definitie 'draagvlak' agenderen.	
5.	Doorlopend	Invloed van beleidsregel stikstofproblematiek in de gaten te houden.	Gemeente
6.	Doorlopend	OAG blijven informeren over windmolenpark Duitsland	Gemeente
7.		Is het mogelijk om het geluid van de windmolen na te bootsen?	NDLR
8.		Wat heeft de trilling van de windmolen voor effect op de fundering van de huizen?	
9.		Liggen er plannen voor dit gebied voor de periode na 2030?	
10.	Belangrijke afwegingen	opbrengst in energie (investeringskosten), financieel rendement, economisch rendement (wat als de windmolen niet draait), bereikbaarheid infrastructuur, CO²-gevaar, slagschaduw, lichthinder, insluiten omwonenden, geluidsoverlast, mitigeerbaarheid (in welke mate ben je in staat om windmolens in te passen in het landschap), gezondheid, compensatie van de lasten (wat krijgt de omgeving terug/participatie), energiedichtheid (wat is nodig om de opbrengst te halen), betrouwbaarheid (continue energie levering), realistische oplossing, planning na 2030 (wat is er klaar als je voor dit scenario kiest).	

vergaderingen OAG

DATUM	LOCATIE
~~19 september 2019~~	~~Bergentheim, Veenlust~~
~~17 oktober 2019~~	~~Sibculo, MFC De Horst~~
~~21 november 2019~~	~~Kloosterhaar, Dorpshuis 't Haarschut~~
~~19 december 2019~~	~~Bergentheim, Veenlust~~
23 januari 2020	Kloosterhaar, Dorpshuis 't Haarschut

27 februari 2020	Bergentheim, Veenlust
26 maart 2020	nog onbekend
23 april 2020	nog onbekend
28 mei 2020	nog onbekend
18 juni 2020	nog onbekend